

Д. В. Веденєєв

Кук Василь Степанович

КУК Василь Степанович (псевд.: В. Коваль, Леміш, Юрко, Ведмідь, Кочегар, Безименний, С-Вар; 11. 01. 1913, с. Красне, нині смт Буського р-ну Львів. обл. - 09. 09. 2007, Київ, похов. у рідному с-щі) - один із керівників українського національно-визвольного руху. Закін. Золочів. гімназію (нині Львів. обл., 1932), навч. у Люблін. університеті. Член т-в «Пласт» (1925-32), «Сокіл» (1930-33), «Просвіта» (1930-34). У 1929 вступив до ОУН. Займався перевезенням зброї, вибухівки, нелегал. літ-ри. Неодноразово заарештовувався польс. владою, 1934-36 перебував в ув'язненні. 1936-37 - повіт. провідник ОУН Золочівщини. Організував підпіл. друкарню і лаб. із виготовлення гранат (1937). Написав посібник із питань конспірації «Пашні буряки», вів пропагандист. роботу серед робітників Львова. Після 2-го Великого збору ОУН(б) - організац. референт Проводу. Навесні 1941 очолив штаб похід. груп ОУН(б). 31 серпня 1941 заарешт. нацистами у м. Васильків (Київ. обл.), після втечі з-під варти повернувся до Львова. 1942-43 - керівник Проводу ОУН(б) на Пд.-сх. укр. землях. Брав участь у розробленні нової програми ОУН(б), спрямов. на демократизацію внутр. життя, держ.-політ. і суспільно-екон. настанов. Навесні 1943 признач. командувачем УПА-Південь, керував повстанцями під час найбільших боїв із військами НКВС СРСР у квітні 1944 (див. [Гурбенський бій](#)). Від 1947 - заступник командувача УПА й кер. підпіл. мережі ОУН(б) Р. Шухевича, з яким мав суперечності з питань тактики й особистих мотивів, фактично контролював незалежно від нього

підпілля Волині та Поділля. Після загибелі Р. Шухевича у березні 1950 ч. головою Проводу ОУН(б) в Україні, кер. ген. секретаріату УГВР і гол. командиром УПА. 1952 отримав звання генерал-хорунжого УПА. Один із розробників післявоєн. тактики антирад. підпілля. Підтримав курс УГВР на демократизацію програм. настанов і тактики націоналіст. руху, засуджував вождізм С. Бандери. На поч. 1950-х рр. вживав заходів із мінімізації зброй. акцій підпілля та збереження кадрів для боротьби у нових умовах. 24 травня 1954 заарешт. спецгрупою КДБ УРСР. Утримувався у внутр. в'язницях КДБ Києва і Москви. За клопотанням КДБ СРСР 14 липня 1960 Президією ВР СРСР помилуваний і звільнений від кримінал. відповідальності. 19 вересня 1960 звернувся з відкритим листом до лідерів закордон. центрів ОУН із засудженням діяльності націоналіст. руху проти рад. влади. Закін. екстерном істор.-філос. факультет Київ. університету (1964). Працював у Центр. держ. істор. архіві УРСР (1961-69); Інститутах історії АН УРСР (1969-72) й укр. археографії та джерелознавства НАНУ (1993-95); на комбінаті «Укрпобутреклама» (1972-86; у - Київ). Після звільнення з ув'язнення перебував під постій. наглядом органів держ. безпеки. Написав дис. з історії нац. питання, яку не захистив через розбіжності з офіц. рад. ідеологією. Підтримував контакти з укр. дисидентами. Від 1991 брав активну участь у ветеран. русі, був головою наук. відділу Всеукр. братства ОУН-УПА. Автор інтерв'ю та публіцист. виступів, статей і брошур з історії та персоналістики нац.-визв. руху. Разом із Я. Дашкевичем уклав зб. «“Особые папки” Сталіна і Молотова про національно-визвольну боротьбу в Західній Україні у 1944-1948 рр.» (Л., 2010).

Державний архів

Держ. арх. СБУ. Ф. 6, спр. 51 895; Ф. 11, спр. П-1518, 7736.

Рекомендована література

1. Кентій А. В. Нарис боротьби ОУН-УПА в Україні (1946-1956 рр.). К., 1999;
2. Санников Г. Большая охота. Москва, 2002;
3. Організація українських націоналістів і Українська повстанська армія: Істор. нариси. К., 2005;
4. Веденєєв Д. В., Биструхін Г. С. «Повстанська розвідка діє точно й відважно...»: Документальна спадщина підрозділів спеціального призначення ОУН та УПА. 1940-1950-ті роки. К., 2006.

Бібліографічний опис:

Кук Василь Степанович / Д. В. Веденєєв // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. - К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. - Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-51093>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).